

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.05.1961, sp. zn. 3 Tz 13/59, ECLI:CZ:NS:1961:3.TZ.13.1959.1

Číslo: 36/1961

Právní věta: U příslušníka dělnické třídy, který se poprvé dopustil trestného jednání a vedl řádný život pracujícího člověka s kladným postojem k lidově demokratickému zřízení, nelze mechanicky, jen z vnější formy jeho jednání, kdyby dosahovalo charakteru hrubé neslušnosti nebo výtržnosti usuzovat, že je motivované jeho zjevnou neúctou ke společnosti. Motiv nutno zjišťovat v souvislosti s třídním a osobním profilem pachatele, s jeho chováním vůči ostatním členům společnosti (na pracovišti, v místě bydliště apod.) a činem, kterého se dopustil.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.05.1961

Spisová značka: 3 Tz 13/59

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Čin menšího významu, Řádný život pracujícího člověka, Trest, Ublížení na zdraví, Výtržnictví

Předpisy: 86/1950 Sb. § 24

§ 188b

§ 219 64/1956 Sb. § 244

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36/1961 sb. rozh.

U příslušníka dělnické třídy, který se poprvé dopustil trestného jednání a vedl řádný život pracujícího člověka s kladným postojem k lidově demokratickému zřízení, nelze mechanicky, jen z vnější formy jeho jednání, kdyby dosahovalo charakteru hrubé neslušnosti nebo výtržnosti usuzovat, že je motivované jeho zjevnou neúctou ke společnosti. Motiv nutno zjišťovat v souvislosti s třídním a osobním profilem pachatele, s jeho chováním vůči ostatním členům společnosti (na pracovišti, v místě bydliště apod.) a činem, kterého se dopustil.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 19. května 1961 - 3 Tz 13/59)

Lidový soud v Litoměřicích uznal obžalované A i B vinnými trestným činem výtržnictví podle § 188b tr. zák. a trestným činem ublížení na zdraví podle § 219 odst. 1 tr. zák. a odsoudil je k trestu odnětí svobody, a to A v trvání 6 měsíců, B v trvání měsíců nepodmíněně. Podle § 244 odst. 2 a 4 tr. ř. uznal

oba povinnými nahradit poškozeným škodu způsobenou trestným činem.

Krajský soud v Ústí n. L. k odvolání obžalovaného A zrušil napadený rozsudek ve výroku o nepodmíněnosti trestu odnětí svobody a obžalovanému povolil podmíněný odklad výkonu trestu na zkušební dobu 2 roků. Odvolání obžalovaného B do výroku o vině a trestu zamítl.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu zrušil rozsudek krajského soudu a tomuto soudu uložil, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud shledal, že byl porušen zákon, a to především v ustanovení § 188b tr. zák. Krajský soud stejně jako lidový soud v Litoměřicích spatřoval tento trestný čin v tom, že obžalovaní se činu dopustili na veřejném místě za přítomnosti značného počtu občanů, mezi nimiž prý svým jednáním způsobili značné rozhořčení, dále v tom, že napadli pokojné občany, kteří k jejich jednání nedali podnět, a že A jako mladistvý napadl občana věkově daleko staršího. To podle názoru krajského soudu svědčí o zjevné neúctě obou obžalovaných ke společnosti. Svědčí to prý o tom, že obžalovaní jsou neukáznění a nechťejí respektovat oprávněné zájmy spoluobčanů a obžalovaný B prý se projevil zvláště jako osoba se silným sklonem k násilnému a výtržnickému jednání. V tom směru jsou tyto závěry krajského soudu i v rozporu s výsledky dokazování.

Skutečnost, že jednání obžalovaných se odehrálo na veřejném místě za přítomnosti většího počtu lidí není rozhodující pro posouzení, zda šlo o výtržnictví či nikoliv. K naplnění trestného činu výtržnictví jest třeba, aby hrubou neslušností nebo výtržností pachatele, svědčícími o jeho zjevné neúctě vůči společnosti, bylo způsobeno veřejné pohoršení. Při tom pojem „způsobení veřejného pohoršení“ není možno ztotožňovat s pojmem „veřejné“, jak je uveden v ustanovení § 76 odst. 3 tr. zák. Veřejné pohoršení může být z hlediska trestného činu výtržnictví vzbuzeno nejen bezprostředně u osob, které jsou přítomni jednání obžalovaných, ale i po určitém časovém odstupu po jednání, když toto jednání se stalo známým dalším osobám, které se nad tímto počínáním pohoršují. To znamená, že je třeba zjišťovat, zda jednáním obžalovaných bylo takové veřejné pohoršení vzbuzeno v konkrétním případě. To z výsledků dokazování provedeného lidovým soudem, o které se opíral i krajský soud, bezpečně prokázáno nebylo. K tomu nestačilo to, že v zahradě hotelu Labuť bylo přítomno více lidí, zejména když výsledky řízení potvrzují, že mezi obžalovanými a skupinou Z nedošlo k střetnutí takového rázu, že by vzbudilo větší pozornost, i když v bezprostředním okolí obžalovaných a skupiny Z určitou pozornost vzbudilo. Ani o dalším jednání obžalovaných na náměstí nebylo výsledky řízení dostatečným způsobem prokázáno, že by vzbudilo takové veřejné pohoršení, jak vyžaduje trestný čin výtržnictví, i když bylo pozorováno několika lidmi.

Avšak i kdyby bylo možno usuzovati již jen ze samého jednání obžalovaných a z jeho povahy, bez dalšího na to, že vzbudilo veřejné pohoršení, nemůže to stačit ještě k tomu, aby toto jednání bylo posouzeno jako trestný čin výtržnictví, když nebude splněn další zákonný znak výtržnictví, a sice to, že jejich jednání svědčí o zjevné neúctě ke společnosti. Pokud jde o motiv jednání obžalovaných, je proto třeba zjišťovat, co dalo podnět a příčinu k jednání obžalovaných, za jaké situace k němu došlo, jaké intenzity nabylo a v neposlední řadě ovšem třídní a osobní profil obžalovaného, jeho charakterové vlastnosti a vztah ke společnosti. V tomto směru krajský soud právě tak jako lidový soud správně nepostupovaly.

Z výsledků řízení zejména výpovědí svědků jest prokázáno, že mezi rodinou A a příbuznými Z. docházelo k rozladění k vůli dětem, které trhaly na jeho zahradě ovoce a právě proto došlo mezi nimi bezprostředně po jednom takovém zásahu ku konfliktu a pobití. Nešlo tedy u A o naprosto svévolný, zlomyslný a ze strany napadeného ničím bezprostředně podněcený útok na Z., který by nasvědčoval tomu, že obžalovaný A má záporný vztah k spoluobčanům a společnosti, jejím pravidlům a morálce.

V případě, který se odehrál v noci na zahradě hotelu Labuť bylo výsledky řízení prokázáno, že obžalovaný A se zúčastnil taneční zábavy již od počátku se svou manželkou a choval se tam naprosto slušně a klidně. Také obžalovaný B a jeho švagr se chovali až do skončení zábavy slušně. Žádný z obou obžalovaných nebyl podnapilý. Když před skončením taneční zábavy obžalovaný B tančil se svou sestrou, dělali si z něho mladíci seskupení kolem tanečního parketu posměšky, a když A v rozčilení na to reagoval nadávkou, naznačili mu mladíci seskupení u Z., aby se šel bít. Podle výpovědi svědků došlo k velmi krátkému střetnutí mezi nimi, načež byli všichni vyzváni, aby dali pokoj, zanechali všeho a mladíci odešli ze zahrady pryč. V té době také již skončila taneční zábava a účastníci se krátce na to rozcházel. Další počínání obžalovaných nutno posuzovat v naprosto těsné souvislosti s tím, co se odehrálo na zahradě hotelu Labuť. Na náměstí pak napadli skupinu, v níž kromě mladíků, kteří byli na zahradě ve společnosti Z., byli také mladíci, kteří v té skupině nebyli, ale ze zahrady odešli ve společnosti Z., a jeho společníků. To ovšem učinili v přesvědčení, že jde o skupinu, která si na zahradě z A a manželky B tropila posměšky, neboť jinak nikoho mimo Z v této skupině neznali. Tak došlo k tomu, že obžalovaný B udeřil jednoho z mladíků a způsobil mu ublížení na zdraví.

Byly to osobní motivy, které vedly obžalované k tomu, aby takovým jednáním reagovali na určité provokativní jednání jiných osob vůči obžalovaným, i když tento postup byl z jejich strany naprosto nesprávný.

Není však možno v jednání každého pachatele, kterým se dopustí hrubé neslušnosti nebo výtržnosti spatřovat projev, svědčící o jeho zjevné neúctě ke společnosti. Bude to u takového pachatele, který má záporný postoj k společnosti, z tohoto důvodu hrubě neslušným chováním nebo výtržností se snaží narušovat způsob života a zákony společnosti a klidný život jejich členů. Takový pachatel, i když napadá jednotlivé občany nebo narušuje klid po práci jednotlivých občanů i v jejich soukromí, zpravidla tak činí proto, že jde o členy společnosti, kteří řádně žijí a pracují a zaměřují se tak opět na společnost jako celek, na její pravidla soužití, slušnosti a na morálku socialistické společnosti.

V této souvislosti jest pak důležité třídní a osobní profil pachatele, neboť u příslušníka dělnické třídy, který se poprvé dopustil trestného činu a vedl řádný život pracujícího člověka s naprosto kladným postojem k lidově demokratickému zřízení, nelze mechanicky, jen z vnější formy jeho jednání, i kdyby dosahovalo charakteru hrubé neslušnosti nebo výtržnosti usuzovat, že je motivované jeho zjevnou neúctou ke společnosti. Motiv nutno zjišťovat v souvislosti s třídním a osobním profilem pachatele, s jeho chováním vůči ostatním členům společnosti (na pracovišti, v místě bydliště apod.) a činem, kterého se dopustil. Krajský soud se však takto třídním a osobním profilem obžalovaných nezabýval a pokud jde o obžalovaného B v rozporu s výsledky řízení. Oba obžalovaní jsou dělnického původu a oba jako dělníci pracují. Jsou příslušníky dělnické třídy, jejichž pracovní morálka, jak vyplývá z posudků o jejich životě, jest dobrá a jejich chování vůči ostatním členům naší společnosti bylo až do spáchání trestné činnosti bez závad. To platí zejména o obžalovaném B a krajský soud ani lidový soud neměly ve výsledcích řízení dostatečných podkladů pro závěr, že v jeho pověsti jsou závary, které konečně blíže neoznačily. Z výsledků řízení vyplývá, že oba obžalovaní mají kladný poměr k naší společnosti a také všude, kde byli, se řádně a slušně chovali. To vyplývá i z jejich chování po celou dobu taneční zábavy v hotelu Labuť a jen jednání mladíků kolem Z., kteří si dělali posměšky z A a jeho sestry a doslova ho vyzývali k rvačce, způsobilo ku konci zábavy, že došlo k střetnutí. Je proto velmi těžko vytykat obžalovaným příslušníkům dělnické třídy, že jako prostí lidé podle svého způsobu myšlení reagovali na provokativní jednání Z. a jeho společníků tak, jak se stalo v průběhu dalších událostí a usuzovat na to, že to svědčí o jejich zjevné neúctě k společnosti. U obžalovaného A není možno usuzovat na jeho zjevnou neúctu k společnosti z toho, že jako mladistvý natloukl daleko staršímu občanu. Bylo již zdůrazněno, že motivem zde byly neshody mezi Z a příbuznými A a obžalovaný tedy neútočil na Z jako na starší osobu proto, že by neměl starší osoby v úctě, ale v důsledku zaujetí a vyprovokování. Z posudku o pověsti vyplývá zcela jasně, že obžalovaný A si vážil

starších lidí, poněvadž chodil do společnosti právě těchto starších lidí a choval se tam slušně. U tohoto obžalovaného bylo třeba vzít v úvahu skutečnost, že jeho výchova v mládí byla zanedbána ze strany rodičů. Proto také, jak vyplývá z posudku o jeho osobě, jeho jednání někdy není dosti zdvořilé, ale nelze jej pokládat za osobu, která by nedodržovala pravidla socialistického soužití.

Zhodnotí-li se tak celé jednání obžalovaných v těsné souvislosti s třídním a osobním profilem obžalovaných, nelze souhlasit se závěrem krajského soudu, že motivem jednání obžalovaných byla zjevná neúcta ke společnosti. Nebyly proto naplněny jejich jednáním všechny znaky trestného činu výtržnictví podle § 188b tr. zák.

Krajský soud správně posoudil trestnou činnost obou obžalovaných jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 219 tr. zák.

Při uložení trestu odnětí svobody u odsouzeného B krajský soud stejně jako lidový soud nepostupoval podle zákona, když výkon trestu odnětí svobody podmíněně neodložil. Krajský soud ani lidový soud své závěry o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody přesvědčivě neodůvodnily a nad to jsou jejich závěry v rozporu se skutkovými zjištěními. Výsledky dosavadního řízení nebylo v žádném směru prokázáno, že by obžalovaný B měl sklony k páčání násilností a že jeho osoba vyžaduje, aby trest odnětí svobody byl vykonán. Při ukládání trestů odnětí svobody dosud netrestaným příslušníkům dělnické třídy, kteří až dosud řádně a poctivě pracovali při budování socialismu v naší zemi, musí být určujícím hlediskem, aby trest přispěl k nápravě pachatele, tedy trest převážně výchovný, aby takový člověk plně setrval v řadách budovatelů socialismu. U takového příslušníka dělnické třídy převažuje výchovná stránka působení na něho samého a působí výchovně také na ostatní členy společnosti. Předchozí život obžalovaného B jest životem řádného pracujícího člověka, řádně pracuje jako dělník na závažném úseku budování socialismu ve stavebnictví. Přihlíží-li se k předchozímu životu B i k okolnostem případu, zejména příčinám, které vedly k trestnému jednání obžalovaného, jest zřejmé, že u obžalovaného šlo o mimořádné vybočení z mezí dosud řádného jeho života pracujícího člověka. Proto bylo u něho na místě, aby ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 tr. zák. byl obžalovanému B povolen podmíněný odklad výkonu trestu na přiměřenou zkušební dobu.